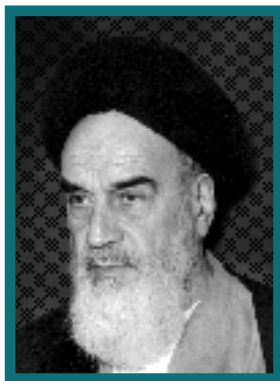

کتابخانه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سند تحول مبنایین آموزش و پرورش

من به همه مسئولین و دست اندرکاران سفارش می‌کنم که به هر شکل ممکن وسایل ارتقای اخلاقی و اعتقادی و علمی و هنری جوانان را فراهم سازید و آنان را تا مرز رسیدن به بهترین ارزش‌ها و نوآوری‌ها همراهی کنید و روح استقلال و خودکفایی را در آنان زنده نگهدارید.
(صحیفه امام ج ۲۱ ص ۹۶)

ما در آموزش و پرورش احتیاج به تحول داریم.

(بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۵/۲/۱۲)

آموزش و پرورش کنونی کشور ما، ساخته و پرداخته فکر ما و برنامه‌های ما و فلسفه ما نیست، بنای کار بر آن فلسفه‌ای نبود که ما امروز دنبال آن فلسفه هستیم.

(بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۶/۵/۳)

تحول یک کلمه است. لکن در پشت این وجود لفظی، در پشت این کلمه، یک دنیا کار نهفته است.

(بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۶/۵/۳)

بهترین و برجسته ترین فکرها باید بنشینند برای آموزش و پرورش طراحی کنند، باید فلسفه آموزش و پرورش اسلامی واضح باشد و براساس این فلسفه افق آینده آموزش و پرورش کشور روشن باشد. معلوم باشد ما دنبال چه هستیم و کجای خواهیم برویم و براساس آن خط کشی بشود، برنامه ریزی بشود و راه‌ها مشخص بشود. ما به این احتیاج داریم، آموزش و پرورش باید از روزمرگی بیرون بیاید. این اساس حرف است.

(بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۵/۲/۱۲)

تهران، خیابان فلسطین شمالی، شماره ۳۰۹
دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
تلفن: ۶۶۴۱۹۶۴۲. نمابر: ۶۶۹۷۴۵۳۵
www.sccr.ir . Email: nashr@sccr.ir

- مقدمه..... ۷
- فصل اول - کلیات..... ۱۰
- فصل دوم - بیانیه ارزش ها..... ۱۵
- فصل سوم - بیانیه مأموریت..... ۲۰
- فصل چهارم - چشم انداز..... ۲۱
- فصل پنجم - هدف های کلان..... ۲۴
- فصل ششم - راهبردهای کلان..... ۲۶
- فصل هفتم - هدف های عملیاتی و راهکارها..... ۲۹
- فصل هشتم - چارچوب نهادی و نظام اجرایی تحول بنیادین..... ۶۰

دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
وزارت آموزش و پرورش
شورای عالی آموزش و پرورش

با تأیید سند فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران،
مصوبه «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» که
در جلسات ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸،
۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶ و ۶۹۷ تاریخ ۸۹/۱۱/۱۲،
۸۹/۱۱/۲۶، ۸۹/۱۲/۳، ۸۹/۱۲/۱۰، ۸۹/۱۲/۱۷، ۹۰/۱/۲۳،
۹۰/۲/۶، ۹۰/۲/۲۰، ۹۰/۳/۳۱، ۹۰/۴/۱۴، ۹۰/۴/۲۱، ۹۰/۵/۴،
۹۰/۶/۱۵، ۹۰/۶/۲۲ و ۹۰/۷/۵ شورای عالی انقلاب
فرهنگی به تصویب نهائی رسیده است؛ به شرح ذیل برای
اجراء ابلاغ می‌شود:

مقدمه

تحقق ارزش‌ها و آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی مستلزم تلاش همه‌جانبه در تمام ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. عرصه تعلیم و تربیت از مهم‌ترین زیرساخت‌های تعالی همه جانبه کشور و ابزار جدی برای ارتقای سرمایه انسانی شایسته کشور در عرصه‌های مختلف است. تحقق آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی ایران مانند احیای تمدن عظیم اسلامی، حضور سازنده، فعال و پیشرو در میان ملت‌ها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان در گرو تربیت انسان‌های عالم، متقی و آزاده و اخلاقی است. تعلیم و تربیتی که تحقق بخش حیات طیبه، جامعه عدل جهانی و تمدن اسلامی ایرانی باشد در پرتو چنین سرمایه انسانی متعالی است که جامعه بشری آمادگی تحقق حکومت جهانی انسان کامل را یافته و در سایه چنین حکومتی ظرفیت و استعدادهای بشر به شکوفایی و کمال خواهد رسید.

تحقق این هدف نیازمند ترسیم نقشه راهی است که در آن نحوه طی مسیر، منابع و امکانات لازم، تقسیم کار در سطح ملی و الزامات در این مسیر به صورت شفاف و دقیق مشخص شده باشد. در تهیه سند ملی تحول بنیادین آموزش و پرورش کوشش شده است تا با الهام گیری از اسناد بالادستی و بهره‌گیری از ارزش‌های بنیادین آنها و توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز و اهداف تعلیم و تربیت در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی تبیین شود.

تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آرمان‌های بلند نظام اسلامی باید معطوف به چشم‌اندازی باشد که در افق روشن ۱۴۰۴، ترسیم‌گر ایرانی توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویتی اسلامی انقلابی، الهام بخش جهان اسلام همراه با تعاملی سازنده و مؤثر در عرصه روابط بین‌المللی است.

اگرچه در سه دهه گذشته تلاش‌های وافر و قابل تقدیری از طرف مسئولان و دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت برای بهبود و اصلاح نظام آموزشی کشور به عمل آمد که خوشبختانه نتایج مثبت و مفیدی نیز بر جای گذاشته است؛ لیکن هنوز آموزش و پرورش با چالش‌های جدی روبرو است و برون‌داد آن در طراز جمهوری اسلامی ایران و پاسخگوی تحولات محیطی و نیازهای جامعه نمی‌باشد. از این رو تأکیدات حکیمانه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت تحول بنیادی در آموزش و پرورش با تکیه بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی - ایرانی و تدوین الگوی اسلامی - ایرانی برای

تحول و پرهیز از الگوهای وارداتی، کهنه و تقلیدی محض، چراغ راه برون رفت از چالش‌های نظام آموزشی کشور است. خوشبختانه با درک ضرورت و اهمیت این امر و در پاسخ به ندای هوشمندانه رهبری معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی)، طرح تدوین سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در افق چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران پس از تدوین و تصویب در شورای عالی آموزش و پرورش در دستور کار شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفت و سرانجام پس از شکل‌گیری حلقه‌های کارشناسی - پژوهشی با مشارکت صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی و مدیران و کارشناسان مجرب آموزش و پرورش و سایر دستگاه‌های ذیربط، ضمن پایبندی به دیدگاه‌های حضرت امام خمینی (ره) و نظرات مقام معظم رهبری درباره تحول بنیادین نظام آموزشی و همسو با اسناد فرادستی، از جمله سند چشم‌انداز بیست ساله کشور، سند مذکور تدوین و به تصویب این شورا رسید.

دکتر محمدرضا مخبر دزفولی
دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی

دکتر حمید رضا حاجی بابایی
وزیر آموزش و پرورش

فصل اول کلیات

در این سند، اصطلاحات به کار رفته به شرح ذیل تعریف می‌شوند:

• نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

نهادی است اجتماعی و فرهنگی و سازمان یافته که به عنوان مهم ترین عامل انتقال، بسط و اعتلای فرهنگ در جامعه اسلامی ایران، مسئولیت آماده‌سازی دانش آموزان جهت تحقق مرتبه ای از حیات طیبه در همه ابعاد را برعهده دارد که تحصیل آن مرتبه برای عموم افراد جامعه لازم یا شایسته باشد. دستیابی به این مرتبه از آمادگی برای تکوین و تعالی پیوسته هویت دانش آموزان (با تاکید بر وجوه مشترک انسانی، اسلامی و ایرانی) ضمن ملاحظه ویژگی های فردی و غیر مشترک و نیز در راستای شکل گیری و اعتلای مداوم جامعه صالح اسلامی مستلزم آن است که تربیت یافتگان این نظام شایستگی‌های لازم برای درک و اصلاح مداوم موقعیت خود و دیگران را براساس نظام معیار اسلامی کسب نمایند.

• تعلیم و تربیت

فرایندی تعالی جویانه، تعاملی، تدریجی، یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی که به منظور هدایت افراد جامعه به سوی آمادگی برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد، زمینه های مناسب تکوین و تعالی پیوسته هویت ایشان را در راستای شکل گیری و پیشرفت جامعه صالح

اسلامی فراهم می‌آورد.

• ساحت‌های تعلیم و تربیت

ساحت‌های مندرج در فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران (تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تعلیم و تربیت زیباشناختی و هنری، تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، تعلیم و تربیت علمی و فناورانه) می‌باشد.

• نظام معیار اسلامی

مبانی و ارزش‌های مبتنی بر دین اسلام ناب محمدی یا سازگار با آن، مشتمل بر سلسله‌مراتبی از ارزش‌هاست که ناظر به همه ابعاد زندگی انسان است، زیرا دین اسلام به همه عرصه‌های امور اجتماعی و فردی، دنیوی و اخروی، مادی و معنوی زندگی بشر پرداخته است (نفی سکولاریسم) هر چند نسبت به پاره‌ای از این عرصه‌ها، به عرصه‌ی کلیات اکتفا و نسبت به بخشی دیگر، جزئیات را نیز ذکر کرده است

• شایستگی‌های پایه

مجموعه‌ای ترکیبی از صفات و توانمندی‌های فردی و جمعی ناظر به همه جنبه‌های هویت (عقلانی، عاطفی، ارادی و عملی) و نیز تمام مولفه‌های جامعه بر اساس نظام معیار اسلامی است، که متریان برای دستیابی به مراتب حیات طیبه جهت درک موقعیت خود و دیگران و عمل فردی و جمعی برای بهبود مستمر آن، باید این گونه صفات و توانمندی‌ها را «کسب» کنند.

• هویت

برآیند مجموعه‌ای از بینش‌ها، باورها، گرایش‌ها، اعمال و

صفات آدمی است. از اینرو، نه تنها امری ثابت و از پیش تعیین شده نیست، بلکه حاصل تلاش و توفیق شخص و تا حدودی متأثر از شرایط اجتماعی است. انسان، موجودی است که می تواند با تکیه بر فطرت و استعدادهای طبیعی خود و با استفاده از نیروی عقل و اختیار و اراده خویش، به معرفت دست یابد. معرفت ایجاد شده می تواند زمینه میل و گرایش را در او فراهم سازد. بینش و گرایش درونی، زمینه باور (ایمان) و تکوین اراده (تصمیم معطوف به عمل) را در وی فراهم می آورد و با عمل و تکرار آن، به تدریج هویتش شکل می گیرد. همین امور نیز، در هر گونه تحول هویت، پس از تکوین اولیه آن نقش آفرین است.

• معلم و مربی

«معلم» و «مربی» (مترادف هم بکار رفته است) و به فردی اطلاق می شود که رسالت خطیر تربیت دانش آموزان را در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر عهده دارد.

• جامعه اسلامی

اجتماعی است که بر روی نمودن به خدا در حالت تسلیم و رضا استوار می شود نه بر روابط نژادی، خویشاوندی یا قبیله ای و یا روابط انتفاعی و ستمگرانه یا روابط قراردادی - که رویکرد استخدامی داشته و متکی بر منفعت های یک طرف یا دو طرف قرارداد می باشند. در جامعه اسلامی که مظهر تحقق بعد اجتماعی حیات طیبه به شمار می آید، پیوندها خشونت آمیز (ناشی از ترس و تهدید و ارعاب) یا انتفاعی (ناشی از سودگرایی و استثمار یا استخدام دیگران) نیست بلکه ارتباط میان اعضای

جامعه به ارزش‌های انسانی و اخلاقی، معرفت، محبت و اطاعت از خدا (پیروی آگاهانه و اختیاری از نظام معیار دینی) معطوف است. در چنین جامعه‌ای روابط ظالمانه و تعصبات نژادپرستانه طرد می‌شود و بر توحید به عنوان اساس تکوین و گسترش روابط اجتماعی تاکید می‌گردد.

• سنین لازم‌التعلیم

سن تعلیم و تربیت رسمی ۵ سالگی است اما سن افراد لازم‌التعلیم (لازم‌التربیه) طبق قانون مشخص می‌شود.

• حیات طیبه

وضع مطلوب زندگی بشر در همه ابعاد و مراتب، بر اساس نظام معیار اسلامی (مبانی و ارزش‌های مقبول دین الهی) است که تحقق آن باعث دستیابی به غایت زندگی یعنی قرب الی الله خواهد شد. این‌گونه زندگانی مستلزم ارتباط آگاهانه و اختیاری با حقیقت هستی و تشدید رابطه‌ی با او در همه شئون فردی و اجتماعی زندگی است که باید بر اساس انتخاب و التزام آگاهانه و آزادانه‌ی نظام معیار مناسب با دین اسلام باشد. بنابراین، یکی از مشخصات اصلی حیات طیبه، تکیه بر ارزش‌های غایی زندگی - قرب الی الله - و نظام معیار متناسب با آن یعنی مبانی و ارزش‌های مقبول دین اسلام است. زیرا با توجه به لزوم پذیرش ربوبیت خداوند متعال، به عنوان یگانه رب حقیقی جهان و انسان، این نظام معیار، جهت‌اساسی نحوه تحقق حیات طیبه را در همه مراتب و ابعاد زندگی با این نظام (تقوا)، وجه تمایز اساسی حیات طیبه از زندگی غیردینی (= سکولار) رایج محسوب می‌شود. که نقطه اوج و حقیقت آن در جامعه

جهانی مهدوی محقق می گردد

• چشم انداز

معرف وضع مطلوب دست یافتنی است که با الهام از وضعیت آرمانی انعکاس یافته در رهنامه تعلیم و تربیت رسمی عمومی و تحت تأثیر چالش‌ها ترسیم شده است. استنادات این چشم‌انداز مؤید فرایندی است که به این تصویر از وضع مطلوب دست یافتنی معنا می‌بخشد. بنا بر نظام نامه تدوین سند جامع تحول و نوسازی نظام آموزشی (مصوب جلسه ۶۴ مورخ ۸۹/۴/۱ شورای تخصصی تحول و نوسازی نظام آموزشی کشور) چشم انداز این گونه تعریف می شود:

چشم انداز نظام آموزشی اعلامیه جهت‌گیری نظام آموزشی و بیانگر هویت و آرمان آن است که تصویری از مقاصد آینده نظام آموزشی کشور در افق ۱۴۰۴ را ترسیم می‌کند. این چشم انداز بر اساس اسناد بالادستی: قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام، سند چشم‌انداز بیست‌ساله و فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران، در افق ۱۴۰۴ ترسیم می‌شود.

• نظام دوری

نظام دوری عبارت است از همراهی معلم با دانش‌آموزان در چند پایه تحصیلی

فصل دوم بیانیه ارزش‌ها

گزاره‌های ارزشی مندرج در بیانیه ارزش‌ها، باید‌ها و نیاید‌هایی اساسی است که لازم است تمام اجزا و مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی هماهنگ با آن‌ها بوده و همه‌ی سیاست‌گذاران و کارگزاران نظام ملتزم و پای بند به آن‌ها باشند. این ارزش‌ها بر اساس آموزه‌های قرآن کریم و سنت پیامبر اکرم (ص) و حضرات اهل بیت (علیهم السلام)، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و سند چشم‌انداز بیست ساله و نقشه جامع علمی کشور و سیاست‌های کلی تحول نظام آموزشی تهیه و تدوین شده است و با مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (شامل فلسفه تعلیم و تربیت، فلسفه تعلیم و تربیت رسمی عمومی و رهنامه نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در جمهوری اسلامی ایران) سازگار و مستند به مضامین مندرج در آن‌ها می‌باشد.

گزاره‌های ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی عبارتند از:
۱- آموزه‌های قرآن کریم، نقش معنوی، اسوه‌ای، هدایتی و تربیتی پیامبر اکرم (ص) و حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) و ائمه معصومین (علیهم السلام) به ویژه امام زمان (عج) و ولایت مداری در تمام ساحت‌ها برای تحقق جامعه عدل جهانی (جامعه مهدوی).

تبصره ۵: اقلیت‌های مذهبی مصرح در قانون اساسی بر اساس قوانین موضوعه اقدام خواهند کرد.

۲- آموزه‌های بنیادین مهدویت و انتظار که رمز هویت اسلام ناب و عامل حیات و بقای آن در عصر غیبت است. به عنوان مهمترین رسالت منتظران در عصر غیبت می‌باشد.

۳- میراث نظری و عملی حضرت امام خمینی (ره)، تعمیق علاقه و پیوند با انقلاب اسلامی، قانون اساسی و ولایت فقیه.

۴- فرآیند تعلیم و تربیت در تمام ساحت‌های تعلیم و تربیت شامل تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی، تعلیم و تربیت زیستی و بدنی، تعلیم و تربیت زیبا شناختی و هنری، تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، تعلیم و تربیت علمی و فناورانه منطبق بر نظام معیار اسلامی مبانی و ارزش‌های برگرفته از قرآن کریم، سنت حضرات معصومین (علیهم السلام) و عقل که تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی در آن محوریت دارد.

۵- زمینه سازی کسب شایستگی‌های پایه - با تأکید بر خصوصیات مشترک اسلامی - ایرانی و انقلابی، در راستای تکوین و تعالی پیوسته هویت‌دانش آموزان در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی.

۶- هویت شناخت مدار و واقع‌نمایی و معنای گسترده، جامع و منسجم معرفت (وحيانی، عقلانی، نقلی و تجربی).

۷- نقش معلم (مربی) به عنوان هدایت‌کننده و اسوه‌ای امین و بصیر در فرآیند تعلیم و تربیت و موثرترین عنصر در تحقق مأموریت‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی.

- ۸- بصیرت و تعالی در زمینه‌های گوناگون عبادی - اخلاقی، اعتقادی، سیاسی اجتماعی فرهنگی.
- ۹- کرامت ذاتی و اکتسابی انسان و کسب فضایل اخلاقی از جمله: ایمان، تقوا، تولی و تبری، عمل صالح، خودباوری، روحیه مجاهدت، ظلم ستیزی، علم، حکمت، عفت، شجاعت، عدالت، صداقت، ایثار و فداکاری.
- ۱۰- سلامت جسمانی، نشاط و تقویت اراده.
- ۱۱- تکوین و تعالی جنبه‌های انسانی هویت دانش آموزان برای تقویت روابط حق محور، عدالت گستر و مهرورزانه با همه انسان‌ها در سراسر جهان.
- ۱۲- منزلت علم نافع، هدایت گر و توانمندساز و مقام و جایگاه عالم و معلم
- ۱۳- پرورش، ارتقاء و تعمیق انواع و مراتب عقلانیت در همه ساحت‌های تعلیم و تربیت
- ۱۴- ارتقای جایگاه و نقش تربیتی خانواده و مشارکت اثربخش آن با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- ۱۵- نقش تربیتی اماکن مذهبی، نهادهای مردمی، اجتماعی و رسانه‌ها
- ۱۶- عدالت تربیتی در ابعاد کمی، همگانی و الزامی و عدالت کیفی با رعایت تفاوت‌های فردی، جنسیتی، فرهنگی و جغرافیایی
- ۱۷- جایگاه و نقش تعلیم و تربیتی نهاد رسانه و فناوری‌های ارتباطی و بهره‌گیری هوشمندانه از آن و مواجهه فعال و آگاهانه جهت پیشگیری و کنترل آثار و پیامدهای نامطلوب آن

- ۱۸- توجه توأمان به منافع و مصالح فردی و اجتماعی در چارچوب منافع و مصالح ملی
- ۱۹- صیانت از وحدت ملی و انسجام اجتماعی با محوریت هویت مشترک اسلامی- ایرانی
- ۲۰- وطن دوستی و افتخار به ارزش‌های اصیل و ماندگار اسلامی - ایرانی و اهتمام به برپایی جامعه مهدوی
- ۲۱- تقویت گرایش به زبان و ادبیات فارسی به عنوان زبان مشترک
- ۲۲- استمرار فرهنگ اسلامی- ایرانی از طریق ارزیابی آگاهانه آن و تعامل نقادانه با سایر فرهنگ‌ها بر اساس نظام معیار اسلامی
- ۲۳- مسئولیت‌پذیری همه جانبه، مشارکت اجتماعی و داشتن روحیه جمعی و مهارت مورد نیاز جامعه
- ۲۴- روحیه کارآفرینی، کسب شایستگی‌های عام حرفه‌ای و مهارتی و هنری زمینه ساز کار مولد
- ۲۵- ارج نهادن به دستاوردهای علمی و تجربه‌های بشری در چارچوب نظام معیار اسلامی و بسترسازی برای دستیابی به مرجعیت علمی جهان
- ۲۶- نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی به عنوان عامل اثرگذار اجتماعی و مولد نیروی انسانی و سرمایه فرهنگی و معنوی برای رشد و تعالی همه جانبه و پایدار و اعتلای فرهنگ عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی
- ۲۷- مدرسه به عنوان کانون تعلیم و تربیت رسمی عمومی و محل کسب تجربه‌های تربیتی
- ۲۸- تقویت شأن حاکمیتی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

در ابعاد سیاست گذاری، برنامه ریزی، پشتیبانی و نظارت و
ارزیابی ضمن مشارکت پذیری و کاهش تصدی‌گری غیر
ضروری در بعد اجرا با رعایت اصل عدالت
۲۹- آینده پژوهی و پایش تحولات موثر بر تعلیم و تربیت
رسمی عمومی به منظور ایفای نقش فعال در مواجهه با
چالش‌های پیش رو در عرصه‌های مختلف
۳۰- جامعیت، یکپارچگی و توجه متوازن به ساحت‌های تعلیم و تربیت.

فصل سوم بیانیه‌ی مأموریت

وزارت آموزش و پرورش مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت رسمی عمومی، متولی فرآیند تعلیم و تربیت در همه ساحت‌های تعلیم و تربیت، قوام‌بخش فرهنگ عمومی و تعالی بخش جامعه اسلامی بر اساس نظام معیار اسلامی، با مشارکت خانواده، نهادها و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی است. این نهاد مأموریت دارد با تأکید بر شایستگی‌های پایه، زمینه دستیابی دانش آموزان در سنین لازم التعلیم طی ۱۲ پایه (چهار دوره تحصیلی سه ساله) تحصیلی به مراتبی از حیات طیبه در ابعاد فردی، خانوادگی، اجتماعی و جهانی را بصورت نظام مند، همگانی، عادلانه و الزامی در ساختاری کارآمد و اثر بخش فراهم سازد. انجام این مهم نقش زیر ساختی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی خواهد داشت.

فصل چهارم چشم انداز

نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در افق ۱۴۰۴، با اتکاء به قدرت لایزال الهی، مبتنی بر نظام معیار اسلامی، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی و قوام بخش آن‌ها و زمینه ساز جامعه جهانی عدل مهدوی و برخوردار از توانمندی‌های تربیتی ممتاز در طراز جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه، الهام بخش و دارای تعامل سازنده و مؤثر با نظام‌های تعلیم و تربیتی در سطح جهان، توانمند در زمینه سازی برای شکوفایی فطرت و استعدادها و شکل گیری هویت یکپارچه اسلامی، انقلابی - ایرانی دانش آموزان با توجه به هویت اختصاصی آنان؛ کارآمد، اثر بخش، یادگیرنده، عدالت محور و مشارکت جو، برخوردار از مربیان و مدیران مومن آراسته به فضائل اخلاق اسلامی، عامل به عمل صالح، تعالی جو و تحول آفرین، انقلابی، آینده نگر، عاقل، متعهد، امین، بصیر، حق شناس.

مدرسه در افق چشم انداز ۱۴۰۴

بر پایه این چشم انداز، مدرسه جلوه‌ای است از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضه خدمات و فرصت‌های تعلیم و تربیتی، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش آموزان و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان بر اساس نظام معیار اسلامی، در چارچوب فلسفه و رهنامه نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران که دارای ویژگی‌های زیر است:

• تجلی بخش فرهنگ غنی اسلامی، انقلابی در روابط و مناسبات با خالق، جهان خلقت، خود و دیگران «به ویژه تکلیف گرایی، مسئولیت پذیری، کرامت نفس، امانتداری، خودباوری، کارآمدی، کارآفرینی، پرهیز از اسراف و وابستگی به دنیا، همدلی، احترام، اعتماد، وقت شناس، نظم، جدیت، ایثارگری، قانون گرایی، نقادی و نوآوری، استکبارستیزی، دفاع از محرومان و مستضعفان و ارزش‌های انقلاب اسلامی»

• نقطه اتکای دولت و ملت در رشد، تعالی و پیشرفت کشور و کانون تربیت محله

• برخوردار از قدرت تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در حوزه‌های عملیاتی در چارچوب سیاست‌های محلی، منطقه‌ای و ملی

• نقش آفرین در انتخاب آگاهانه، عقلانی، مسئولانه و اختیاری فرآیند زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی دانش‌آموزان بر اساس نظام معیار اسلامی

• دارای ظرفیت پذیرش تفاوت‌های فردی، کشف و هدایت استعداد‌های متنوع فطری و پاسخ‌گویی به نیازها، علائق و رغبت دانش‌آموزان در راستای مصالح و چارچوب نظام معیار اسلامی

• یادگیرنده، کمال‌جو، خواستار تعالی مستمر فرصت‌های تربیتی، تسهیل‌کننده هدایت، یادگیری و تدارک بیننده خودجوش ظرفیت‌های جدید در خدمت تعلیم و تربیت

• خودارزیاب، مسئول و پاسخگو نسبت به نظارت و ارزیابی بیرونی

• تأمین‌کننده نیازهای فردی و اجتماعی و محیط اخلاقی، علمی، امن، سالم، با نشاط، مهرورز و برخوردار از هویت جمعی

- برخوردار از مربیان دارای فضایل اخلاقی و شایستگی‌های حرفه‌ای با هویت یکپارچه توحیدی بر اساس نظام معیار اسلامی
- مبتنی بر رویکرد مدیریتی نقد‌پذیر، مشارکت‌جو
- متکی بر ارکان تعلیم و تربیت و بهره‌مند از ظرفیت عوامل سهیم و موثر و مبتنی بر مشارکت ذی‌نفعان با تأکید بر مربیان، دانش‌آموزان و خانواده
- برخوردار از بهره‌فناوری آموزشی در سطح معیار؛ با توجه به طیف منابع و رسانه‌های یادگیری (شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات)
- دارای ظرفیت تصمیم‌سازی برای نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- دارای تعامل اثر بخش با مساجد و دیگر نهادها، مراکز مذهبی و کانون‌های محلی نظیر فرهنگ‌سرا، کتابخانه‌های عمومی و برخوردار از ارتباط مستمر و موثر با عالمان دینی، صاحب‌نظران و متخصصان
- دارای پیوند موثر با موضوعات و مسائل جامعه در مقیاس محلی، منطقه‌ای و ملی با حضور فعال در حیات اجتماعی.

فصل پنجم هدف‌های کلان

۱- تربیت انسانی موحد، مؤمن و معتقد به معاد و آشنا و متعهد به مسئولیت‌ها و وظایف در برابر خدا، خود، دیگران و طبیعت، حقیقت‌جو و عاقل، عدالت‌خواه و صلح‌جو، ظلم‌ستیز، جهادگر، شجاع و ایثارگر و وطن‌دوست، مهرورز، جمع‌گرا و جهانی‌اندیش، ولایت‌مدار و منتظر و تلاشگر در جهت تحقق حکومت عدل جهانی، با اراده و امیدوار، خودباور و دارای عزت نفس، امانتدار، دانا و توانا، پاکدامن و با حیا، انتخابگر و آزاد منش، متخلق به اخلاق اسلامی خلاق و کارآفرین و مقتصد و ماهر، سالم و بانشاط، قانون‌مدار و نظم‌پذیر و آماده‌ی ورود به زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی بر اساس نظام معیار اسلامی

۲- ارتقای نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و خانواده در رشد و تعالی کشور، بسط و اعتلای فرهنگ عمومی و زمینه‌سازی برای اقتدار و مرجعیت علمی و تکوین تمدن اسلامی - ایرانی در راستای تحقق جامعه جهانی عدل مهدوی با تأکید بر تعمیق معرفت و بصیرت دینی و سیاسی، التزام به ارزش‌های اخلاقی، وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران، اعتقاد و التزام عملی به اصل ولایت مطلقه فقیه و مردم‌سالاری دینی، تحکیم وحدت ملی، تقویت روحیه علمی، رعایت حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی، ارتقای آداب و آئین زندگی متعالی، بهداشتی و زیست‌محیطی

- ۳- گسترش و تأمین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی
- ۴- برقراری نظام اثر بخش و کارآمد مدیریت و مدیریت منابع انسانی بر اساس نظام معیار اسلامی
- ۵- افزایش مشارکت و اثربخشی همگانی به ویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- ۶- بهسازی و تحول در نظام برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، مالی و اداری و زیرساخت‌های کالبدی
- ۷- ارتقای اثر بخشی و افزایش کارایی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- ۸- کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقای فزاینده جایگاه تعلیم و تربیتی ایران در سطح جهانی.

فصل ششم راهبردهای کلان

۱- استقرار نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی (تمام هدف‌های کلان)

۲- نهادینه کردن نگاه یکپارچه به فرآیند تعلیم و تربیت با رویکرد تعالی بخشی در کلیه مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی (هدف‌های کلان ۱، ۲، ۴، ۵ و ۶)

۳- ابتناء فرایند طراحی، تدوین و اجرای اسناد تحولی زیر نظام‌ها (شامل برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، راهبری و مدیریت، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا، تجهیزات و فناوری-پژوهش و ارزشیابی) و برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت بر مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و مفاد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (هدف‌های کلان ۱، ۴، ۳، ۲، ۵۶)

۴- توسعه و نهادینه کردن عدالت آموزشی و تربیتی در مناطق مختلف کشور و تقویت آموزش و پرورش مناطق مرزی با تأکید بر توانمند سازی معلمان و دانش آموزان این مناطق با تمرکز بر کیفیت فرصت‌های تربیتی هماهنگ با نظام معیار اسلامی (هدف کلان ۳، ۴ و ۵)

۵- تقویت و نهادینه سازی مشارکت اثربخش و مسئولیت پذیری مردم، خانواده و نهادهای اقتصادی، مدیریت شهری و روستایی و بنیادهای عام المنفعه در نظام تعلیم و تربیت رسمی

عمومی(هدف‌های کلان ۵، ۲، ۳و۷)

۶- گسترش و تعمیق فرهنگ پژوهش و ارزشیابی، خلاقیت و نوآوری، نظریه پردازی و مستند سازی تجربیات علمی - تربیتی بومی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی(هدف‌های کلان ۲، ۱، ۴و۸)

۷- بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی(هدف‌های کلان ۳، ۲، ۱و۷)

۸- تعامل اثر بخش و فعال نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با سایر نهادها و دستگاه‌های مرتبط به ویژه نهاد خانواده و رسانه با تأکید بر کاهش مرزهای تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی(هدف‌های کلان ۷، ۴، ۱ و ۲)

۹- استقرار نظام مدیریت اثر بخش، کارآمد، مسئولیت‌پذیر و پاسخ‌گو و بستر سازی برای استقرار نظام کارآمد منابع و مصارف در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی(هدف‌های کلان ۲، ۶، ۴و۷)

۱۰- ارتقای جایگاه نظام تعلیم و تربیت کشور به عنوان مهمترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی و اعمال سیاست‌های مصوب و هدایت و نظارت بر آن، از پیش دبستانی تا دانشگاه به عنوان امر حاکمیتی با توسعه مشارکت همگانی (هدف کلان ۲، ۴ و ۵)

۱۱- ارتقاء معرفت و بصیرت دینی، انقلابی و سیاسی برای رشد و تعالی معنوی و اخلاقی معلمان و دانش آموزان و مشارکت برای ارتقای معنوی خانواده(هدف‌های کلان ۵، ۴، ۲، ۱)

- ۱۲- بازنگری و بازسازی ساختارها و رویه‌ها در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی (هدف‌های کلان ۱، ۲، ۳، ۵، ۶ و ۷)
- ۱۳- توسعه مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های اعتقادی، تربیتی، علمی و حرفه‌ای فرهنگیان (هدف‌های کلان ۷، ۶، ۵ و ۴)
- ۱۴- توسعه ظرفیت‌ها و توانمندی‌های آموزشی و پرورشی برای حضور فعال و سازنده در صحنه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در راستای تحقق اهداف و مأموریت‌های مندرج در قانون اساسی و سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی مقام معظم رهبری و برنامه‌های پنج‌ساله (هدف‌های ۷، ۸ و ۲)
- ۱۵- ارتقای جایگاه علم و علم‌آموزی به عنوان عاملی مؤثر در دستیابی به حیات طیبه با تأکید بر حیثیت کاشفیت و مطلوبیت علم (هدف‌های کلان ۷، ۲، ۱ و ۸)

فصل هفتم

هدف‌های عملیاتی و راهکارها

هدف‌های عملیاتی و راهکارهای ذیل آنها، لزوماً از تناظر یک به یک با هدف‌های کلان برخوردار نیستند. از این رو، برخی هدف‌های عملیاتی و نیز راهکارهای ذیل یک هدف کلان، ممکن است با هدف‌های کلان دیگری نیز مرتبط باشند. با توجه به این گونه ارتباطها، هر راهکار، برای هدفی که ذیل آن آمده است، جنبه اصلی و برای برخی هدف‌های دیگر جنبه مکمل دارند. به‌هنگام عملیاتی کردن احکام این سند، لازم است در تدوین برنامه‌های میان مدت و کوتاه مدت این گونه پیوستگی‌ها مورد توجه قرار گیرد.

۱- پرورش تربیت یافتگانی که:

* دین اسلام را حق دانسته و آن را به عنوان نظام معیار می شناسند و به آن باور دارند و آگاهانه، آزادانه، شجاعانه و فداکارانه برای تکوین و تعالی اخلاقی خود و دست یابی به مرتبه‌ای از حیات طیبه و استقرار حکومت عدل جهانی مهدوی از آن تبعیت می نمایند و به رعایت احکام و مناسک دین و موازین اخلاقی مقید هستند.

* از دانش‌های پایه و عمومی سازگار با نظام معیار اسلامی، هم چنین از توان تفکر، درک و کشف پدیده‌ها و رویدادها به عنوان آیات الهی و تجلی فاعلیت خداوند در خلقت و نیز دانش، بینش و مهارت‌ها و روحیهٔ مواجههٔ علمی و خلاق با مسائل فردی و خانوادگی و اجتماعی برخوردارند.

* با درک مفاهیم اجتماعی و سیاسی و «احترام به قانون» و اندیشه‌ورزی در آن‌ها، شایستگی رویارویی مسئولانه و خردمندانه با تحولات اجتماعی و سیاسی را کسب می‌کنند و با رعایت وحدت و تفاهم ملی، در دفاع از عزت و اقتدار ملی می‌کوشند و با روحیه مسئولیت‌پذیری و تعالی‌خواهی و برخوردار از مهارت‌های ارتباطی، در حیات خانوادگی و اجتماعی (در سطوح محلی تا جهانی) با رعایت اصول بر گرفته از نظام معیار اسلامی، مشارکت مؤثر دارند.

* با درک مفاهیم اقتصادی درچارچوب نظام معیار اسلامی از طریق کار و تلاش و روحیهٔ انقلابی و جهادی، کارآفرینی،

قناعت و انضباط مالی، مصرف بهینه و دوری از اسراف و تبذیر و با رعایت وجدان، عدالت و انصاف در روابط با دیگران در فعالیت‌های اقتصادی در مقیاس خانوادگی، ملی و جهانی مشارکت می‌نمایند.

* دارای حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال باشند به گونه‌ای که در صورت جدایی از نظام تعلیم و تربیت رسمی در هر مرحله، توانایی تأمین زندگی خود و اداره خانواده را داشته باشند.

* با درک مفاهیم بهداشت فردی و اجتماعی و مسائل زیست بوم طبیعی و شهری به منزله امانات الهی، شایستگی حفظ و ارتقای سلامت فردی و بهداشت محیطی را کسب می‌کنند و با ورزش و تفریحات سالم فردی و گروهی، به نیازهای جسمی و روانی خود و جامعه بر اساس اصول برگرفته از نظام معیار اسلامی، پاسخ می‌دهند.

* با قدرشناسی و درک زیبا شناسانه آفرینش الهی و مصنوعات هنرمندانه بشری، درک مفاهیم فرهنگی و میان فرهنگی و بهره‌گیری از قدرت تخیل، توانمندی‌های لازم در خلق آثار فرهنگی و هنری را به دست می‌آورند و برای حفظ و تعالی میراث فرهنگی، تمدنی و هنری در سطح ملی و جهانی براساس نظام معیار اسلامی می‌کوشند (هدف‌های کلان ۱، ۴، ۵، ۲ و ۸).

راهکار ۱-۱ - طراحی، تدوین و اجرای برنامه درسی ملی براساس اسناد تحول راهبردی و باز تولید برنامه‌های درسی موجود با تأکید بر:

الف) متناسب سازی حجم و محتوی کتب درسی و ساعات و روزهای آموزشی با توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش آموزان
ب) حاکمیت رویکرد فرهنگی - تربیتی در تولید محتوا و تقویت شایستگی‌های پایه دانش آموزان
ج) بهره مندی فزونتر از روش‌های فعال، خلاق و تعالی بخش
د) بهره گیری از تجهیزات و فناوری‌های نوین آموزشی و تربیتی در راستای اهداف

هـ) توجه بیشتر به تفاوت‌های فردی به ویژه هویت جنسیتی دانش آموزان و تفاوت‌های شهری و روستایی

راهکار ۲-۱ - تدوین برنامه‌های عملیاتی لازم در راستای ترویج، تقویت مستمر و تحکیم فضایل اخلاقی در محیط‌های تربیتی با استفاده از تمام ظرفیت‌های آموزشی و تربیتی با تأکید بر اولویت کرامت و عزت نفس، حیا و عفت، صداقت، مسئولیت پذیری و نظم در تمام دوره‌های تحصیلی

راهکار ۳-۱ - توسعه فرهنگ اقامه نماز و اهتمام به برپایی نماز جماعت در مدرسه و تقویت انس با قرآن در دانش آموزان و توسعه فرهنگ و سواد قرآنی با اصلاح برنامه‌ها و توانمند سازی معلمان در راستای تقویت مهارت روخوانی و روان خوانی در دوره ابتدایی، آشنایی با مفاهیم کلیدی قرآن در دوره متوسطه اول و آموزش معارف قرآنی در متوسطه دوم بر اساس منشور توسعه فرهنگ قرآنی

راهکار ۴-۱- ایجاد ساز و کارهای ترویج و نهادینه سازی فرهنگ ولایت مداری تولی و تبری، امر به معروف و نهی از منکر، روحیه جهادی و انتظار «زمینه سازی برای استقرار دولت عدل مهدوی (عج)» با تأکید بر بهره گیری از ظرفیت حوزه‌های علمیه و نقش الگویی معلمان و اصلاح روش‌ها

راهکار ۵-۱- ارائه آموزش زبان خارجی در چارچوب بخش انتخابی (نیمه تجویزی) برنامه‌ی درسی، با رعایت اصل تثبیت و تقویت هویت اسلامی- ایرانی

راهکار ۶-۱- گسترش و تنوع دادن به حِرَف و مهارت‌های مورد نیاز جامعه و تعلیم متناسب و برنامه‌ریزی شده آن در همه دوره‌های تحصیلی و برای همه دانش آموزان

راهکار ۷-۱- ایجاد سازوکار برای تقویت انسجام اجتماعی و وحدت ملی و احیای هویت افتخار آمیز اسلامی - ایرانی در دانش آموزان و معلمان با تأکید بر آموزش و اجرای سرود ملی و به اهتزاز در آوردن پرچم جمهوری اسلامی ایران در تمام مدارس

۲- تعمیق تربیت و آداب اسلامی، تقویت اعتقاد و التزام به ارزش‌های انقلاب اسلامی (۱، ۸۰۲)

راهکار ۲-۱- بازنگری و اصلاح برنامه‌های درسی مبتنی بر رویکرد فرهنگی- تربیتی و تقویت و توسعه جنبه‌های تربیتی و اخلاقی آنها به منظور فراهم آوردن زمینه تربیت

پذیری دانش آموزان بر اساس فرهنگ اسلامی - ایرانی
راهکار ۲-۲ - تعمیق تقوای الهی و مهارت خویشنداری،
انتخابگری درست و تعالی بخش مستمر دانش آموزان با استفاده
از فرصت ایام الله، برگزاری مراسم آگاهی بخش و نشاط انگیز
در اعیاد و وفیات، حضور فعال و مشارکت دانش آموزان در
محافل، مجالس و اماکن مذهبی و تقویت انس با دعا و توسل
راهکار ۲-۳ - تقویت شایستگی‌های اعتقادی، اخلاقی و
حرفه‌ای مدیران و معلمان و تحکیم نقش الگویی آنان و فراهم
آوردن ساز و کارهای اجرایی برای مشارکت فعال و مؤثر ایشان
در برنامه‌های تربیتی و فعالیت‌های پرورشی مدارس و واگذاری
مسئولیت کلان تربیتی مدرسه به مدیران مدارس

راهکار ۲-۴ - تقویت ایمان، بصیرت دینی و باور به
ارزش‌های انقلاب اسلامی و توانمند سازی مربیان و دانش
آموزان برای وفاداری و حمایت آگاهانه از این ارزش‌ها و
مواجهه هوشمندانه با توطئه‌های دشمنان با استفاده از ظرفیت
برنامه‌های آموزشی و تربیتی آموزش و پرورش و مشارکت
خانواده و سایر نهادها و دستگاه‌ها به ویژه حوزه‌های علمیه
و حضور فعال و سازمان یافته دانش آموزان و مدارس در
برنامه‌های سیاسی و اجتماعی و انقلابی

راهکار ۲-۵ - ایجاد ساز و کارهای لازم برای تقویت آداب
و سبک زندگی اسلامی - ایرانی، در تمام ساحت‌های تعلیم
و تربیت به عنوان رویکرد حاکم در فرایند طراحی، تدوین و
اجرای برنامه‌های درسی و آموزشی

راهکار ۶-۲- طبقه بندی و متناسب سازی مقولات و موضوعات تربیتی و اخلاقی با مراحل رشد و ویژگی‌های دانش آموزان و اهداف و نیازهای نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و جامعه

راهکار ۷-۲- استانداردسازی و تدوین شاخص‌های کیفی برای ارزیابی فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی مدارس

راهکار ۸-۲- استفاده از ظرفیت برنامه‌های درسی، منابع آموزشی، شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات، کتابخانه، فرصت اردوها و فعالیت‌های برون مدرسه به ویژه مساجد و کانون‌های مذهبی برای تقویت معرفت و باور به معارف الهی به ویژه اعتقاد به توحید و معاد و ولایت و انتظار با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی در دانش آموزان.

۳- ترویج و تعمیق فرهنگ حیا، عفاف و حجاب متناسب با قابلیت‌ها و ظرفیت‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی (۱ و ۲)

راهکار ۱-۳- بازنگری و بازتولید برنامه‌ها و محتوای آموزشی و روش‌های تربیتی برای درونی سازی و تعمیق و ترویج فرهنگ حیا، عفاف و حجاب

راهکار ۲-۳- اتخاذ تدابیر مناسب جهت جذب، تربیت و بکارگیری نیروی انسانی شایسته و متعهد و عامل به رعایت حیا، عفاف و پوشش مناسب در کلیه مراکز اداری و آموزشی

راهکار ۳-۳ - جلب مشارکت سازنده و اثربخش خانواده‌ها در حفظ، تعمیق و اشاعه حیا، عفاف، و پوشش دانش آموزان

راهکار ۳-۴ - ایجاد ساز و کارهای لازم برای هماهنگی رسانه‌ها و تولید کنندگان کتب و مواد آموزشی، لوازم التحریر و تجهیزات آموزشی و تربیتی در جهت ترویج فرهنگ حیا، عفاف و حجاب مناسب در دانش آموزان

راهکار ۳-۵ - طراحی و ارائه الگوی لباس و پوشش مناسب، متنوع، زیبا و آراسته مبتنی بر فرهنگ اسلامی - ایرانی برای مربیان و دانش آموزان پسر و دختر در راستای تقویت هویت اسلامی - ایرانی

راهکار ۳-۶ - برنامه‌ریزی به منظور اقناع فکری دانش آموزان برای پذیرش قلبی و درونی حیا، عفاف، حجاب و عمل به آن با تبیین دیدگاه اسلام

راهکار ۳-۷ - ارائه خدمات مشاوره‌ای - تربیتی در کلیه سطوح تحصیلی برای افزایش سلامت جسمی و روحی دانش آموزان.

۴- تقویت بنیان خانواده و کمک به افزایش سطح توانایی‌ها و مهارت‌های خانواده در ایفای نقش تربیتی متناسب با اقتضائات جامعه اسلامی (۵۲)

راهکار ۴-۱ - آموزش و ارتقای مدیریت خانواده در استفاده مناسب از ابزار رسانه در محیط خانواده همسو با اهداف نظام

تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۲-۴- تدوین اصول راهنما و پودمان‌های آموزشی برای تبیین نقش مدرسه، رسانه‌ها و خانواده در تأمین پیش نیازهای ورود کودک به مدرسه و ایجاد سازوکارهای لازم برای هماهنگی و همسویی آنها با هم و با اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۳-۴- تدوین برنامه جامع مشارکت خانواده و نهادهای تربیتی و آموزشی برای تقویت فرهنگ تربیتی خانواده‌ها و تحقق شایستگی‌های پایه دانش آموزان

راهکار ۴-۴- افزایش میزان مشارکت خانواده‌ها در فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مدرسه، برگزاری دوره‌های آموزشی اثربخش، ارائه خدمات مشاوره‌ای به خانواده‌های آسیب‌پذیر و آسیب‌زا برای همسو سازی اهداف و روش‌های تربیتی خانواده و مدرسه

راهکار ۵-۴- اضافه نمودن درس مدیریت و سلوک مناسب خانواده به جدول برنامه درسی دوره متوسطه در تمام رشته‌ها و برای تمام دانش آموزان.

راهکار ۶-۴- تهیه و تدوین محتوای آموزشی برای دانش آموزان جهت آشنایی با ویژگی‌ها، نیازها و وظایف خانواده در چارچوب ارزش‌ها و معیارهای اسلامی

۵- تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت با کیفیت مناسب با توجه به تفاوت‌ها و ویژگی‌های دختران و پسران و مناطق مختلف کشور (۳، ۷و۵)

راهکار ۱-۵- تعمیم دوره پیش دبستانی به ویژه در مناطق محروم و نیازمند حتی الامکان با مشارکت بخش غیردولتی با تأکید بر آموزش‌های قرآنی و تربیت بدنی و اجتماعی

راهکار ۲-۵- برنامه‌ریزی و تمهید مقدمات برای پوشش کامل دوره آموزش عمومی و برخوردار از کیفیت مناسب در تمام مناطق کشور

راهکار ۳-۵- توانمندسازی دانش آموزان ساکن در مناطق محروم، روستاها، حاشیه شهرها، عشایر کوچ نشین و همچنین مناطق دوزبانه با نیازهای ویژه، با تأکید بر ایجاد فرصت‌های آموزشی متنوع و با کیفیت

راهکار ۴-۵- اولویت بخشی به تأمین و تخصیص منابع، تربیت نیروی انسانی کارآمد، تدوین برنامه برای رشد، توانمندسازی و مهارت‌آموزی، ادامه تحصیل و حمایت مادی و معنوی دانش آموزان مناطق محروم و مرزی

راهکار ۵-۵- اختصاص حداقل ۱۰ درصد و حداکثر ۲۰ درصد از برنامه‌های آموزشی به معرفی حرفه‌ها، هنرها، جغرافیا و آیین و رسوم و شرایط اقلیمی و جغرافیایی استانها به ویژه مناطق روستایی و عشایری با رعایت استانداردهای ارتقای

کیفیت و تقویت هویت اسلامی - ایرانی دانش آموزان در
چارچوب ایجاد کارآمدی و تقویت هویت ملی
راهکار ۶-۵- طراحی و تدوین برنامه آموزشی متناسب با
نیازها و نقش‌های دختران و پسران
راهکار ۷-۵- طراحی و تدوین برنامه تعلیم و تربیت انعطاف
پذیر، متناسب با ویژگی‌های شخصیتی و محیطی استعداد‌های
گوناگون دانش آموزان به منظور شکوفایی استعداد‌های خاص
و افزایش کارآمدی و مفید بودن آنها
راهکار ۸-۵- ساماندهی و بکارگیری بهینه و اثربخش
منابع انسانی و توزیع عادلانه آن در سراسر کشور.

۶- تنوع بخشی به محیط‌های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت رسمی عمومی (۱، ۸۳)

راهکار ۱-۶- ایجاد، توسعه و غنی سازی واحد اطلاعات و
منابع آموزش و پرورش در سطح مدرسه (از قبیل کتابخانه،
آزمایشگاه و کارگاه، شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات)
راهکار ۲-۶- تقویت و توسعه تعاملات نظام تعلیم و تربیت
رسمی عمومی با جامعه و سایر دستگاه‌ها و نهادها از طریق
گسترش ساختار تلفیقی و مسئله محور در ضمن طراحی و
اجرای برنامه‌های درسی
راهکار ۳-۶- ایجاد موزه و نمایشگاه علم و فناوری در
هر یک از شهرستان‌ها تا پایان برنامه ششم توسعه کشور،

به منظور فراهم آوردن زمینه مشاهده و تجربه فزون‌تر دانش‌آموزان و عینی‌تر کردن محتوای آموزشی کتب درسی.

راهکار ۴-۶- ساماندهی و مدیریت بر فعالیت‌های مؤسسات و آموزشگاه‌های آزاد وابسته به وزارت آموزش و پرورش، بازنگاری و بازتولید محتوای برنامه‌های آموزشی آنها همسو با اهداف و برنامه‌های تحولی آموزش و پرورش و نظارت و ارزیابی مستمر بر عملکرد آنها و هماهنگی و همکاری با دستگاه‌های ذی‌ربط برای ایجاد همسویی سایر آموزشگاه‌های آزاد با اهداف برنامه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۵-۶- تنظیم و اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت‌آموزی برای تمام دوره‌های تحصیلی به ویژه دانش‌آموزان دوره متوسطه تا پایان برنامه پنجم توسعه در برنامه درسی و آموزشی

راهکار ۶-۶- ایجاد شبکه‌ای از محیط‌های یادگیری مانند پژوهش‌سراها، اردوگاه‌ها، خانه‌های فرهنگ، کتابخانه‌های عمومی، نمایشگاه‌ها و موزه‌های تخصصی علوم و فناوری، مراکز کارآفرینی، ورزشگاه‌ها و سایر مراکز مشابه و برقراری تعامل اثربخش مدارس با این محیط‌ها، با رعایت اصل غنی‌سازی محیط مدرسه با همکاری سایر دستگاه‌ها.

۷- افزایش نقش مدرسه به عنوان یکی از
کانون‌های پیشرفت محلی، به ویژه در ابعاد
فرهنگی - اجتماعی (۲، ۱، ۷و۵)

راهکار ۱-۷- فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای نقش
آفرینی مدرسه به عنوان کانون کسب تجربیات تربیتی محله
وجلوهای از جامعه اسلامی و حیات طیبه با تفویض اختیار و
مسئولیت به آن و استانداردسازی تمام مولفه‌ها و عوامل درون
مدرسه‌ای

راهکار ۲-۷- نهادینه سازی و تقویت همکاری مدرسه با
مراکز فرهنگی و علمی محله به ویژه مسجد و کانون‌های
مذهبی و حوزه‌های علمیه و مشارکت فعال مدیران، معلمان و
دانش آموزان در برنامه‌های مرتبط محله و نیز حضور نظام‌مند
و اثر بخش روحانیون توانمند و مبلغان مذهبی با تجربه در
مدرسه

راهکار ۳-۷- برقراری ارتباط سازمان یافته مراکز علمی -
پژوهشی با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در سطح
ملی و منطقه‌ای و بهره‌مندی از پشتیبانی علمی و تخصصی
حوزه‌های علمیه و موسسات آموزش عالی و مراکز آموزش
فنی و حرفه‌ای به ویژه دانشکده‌های علوم قرآنی، علوم تربیتی
و روانشناسی در مدارس.

۸- افزایش مشارکت نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و مدرسه و معلمان و دانش آموزان در رشد و تعالی کشور در عرصه‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی در سطح محلی و ملی به عنوان نهاد مولد سرمایه انسانی، فرهنگی، اجتماعی و معنوی (۵، ۷۲)

راهکار ۱-۸- ارتقاء و تغییر نگرش به آموزش و پرورش به عنوان سازمان فراگیر و نیروی اثرگذار اجتماعی در خدمت اهداف رشد و تعالی کشور به ویژه اهداف فرهنگی و اجتماعی

راهکار ۲-۸- ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت جایگاه و منزلت فرهنگی و اجتماعی معلمان

راهکار ۳-۸- بستر سازی برای حضور فعال دانش آموزان در تشکل‌های رسمی و قانونی مرتبط با اتکا به ظرفیت‌های درون و برون آموزش و پرورش از قبیل: بسیج دانش آموزی، کانون‌های علمی و فرهنگی وانجمن اسلامی دانش آموزان

راهکار ۴-۸- فراهم آوردن ساز و کارهای قانونی برای حضور فعال و موثر مسئولین نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در نهادهای سیاست گذار و تصمیم ساز فرادستی به عنوان یکی از ارکان تعالی و پیشرفت همه جانبه و پایدار کشور

راهکار ۵-۸- تبیین دستاوردهای علمی و فنی تمدن اسلامی- ایرانی در برنامه‌های درسی و آموزشی و تقویت باور و روحیه مسئولیت پذیری دانش آموزان برای تحقق تمدن

نوین اسلامی در راستای دستیابی به جامعه عدل مهدوی (عج)
راهکار ۶-۸- تقویت شایستگی‌های حرفه‌ای و اعتقادی
مدیران و معلمان و فراهم آوردن ساز و کارهای اجرایی
برای مشارکت فعال و مؤثر ایشان در برنامه‌های تربیتی و
فعالیت‌های پرورشی مدارس

راهکار ۷-۸- تأکید بر معلم محوری در رابطه معلم و دانش
آموز در عرصه تعلیم و تربیت و جلوگیری از اجرای هر سیاست
و برنامه نظری و عملی که این محوریت را مخدوش نماید

راهکار ۸-۸- مشارکت فعال آموزش و پرورش در مواجهه
با نیازهای فوری و عمومی جامعه از قبیل شیوع بیماری‌های
فراگیر، زلزله، رفع بیسوادی، حاکمیت قوانین و مقررات، حفظ
و پاکیزگی محیط زیست، خدمت به محرومین، حرکت‌های
خیرخواهانه مردمی و انقلابی از طریق برگزاری دوره‌ها، اردوهای
آموزشی و توجیهی برای آماده‌سازی مریبان و دانش‌آموزان

راهکار ۹-۸- تعامل اثر بخش با مراکز فرهنگی و
اجتماعی و استفاده از ظرفیت رسانه‌ها - به ویژه رسانه ملی -
برای تبیین جایگاه نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در تولید
سرمایه اجتماعی و فرهنگی و جلوگیری از کوچک‌انگاری
نقش آن در سرنوشت آینده کشور از منظر معارف اسلامی.

۹- جلب مشارکت ارکان سهیم و مؤثر و
بخش عمومی و غیردولتی در تعلیم و تربیت
رسمی عمومی (۵، ۷۲)

راهکار ۱-۹- ایجاد تسهیلات قانونی و سازوکارهای تشویقی و انگیزشی لازم اعم از مادی و معنوی، برای بسط فرهنگ نیکوکاری و تعاون، مشارکت پذیری و مشارکت جویی در جامعه و در بین دانش آموزان با الهام از آموزه‌های دینی با تأکید بر استفاده مناسب از ظرفیت کتاب‌های درسی، مجلات و رسانه‌های آموزشی و برگزاری اردوهای جهادی

راهکار ۲-۹- ایجاد سازوکارهای مناسب برای حفظ و ارتقای مستمر سطح مشارکت واقفین و خیرین مدرسه ساز از قبیل نامگذاری مدارس به نام ایشان، مشارکت آنان در مدیریت مدارس خیرساز، مشارکت دولت در تأمین هزینه‌های این مدارس

راهکار ۳-۹- توسعه مشارکت بخش‌های دولتی و غیردولتی در انجام امور مربوط به تولید، چاپ و توزیع مواد و منابع آموزشی در چارچوب سیاست‌های آموزش و پرورش با تأکید بر سیاست تولید بسته‌های آموزشی و سیاست چند تألیفی در کتاب‌های درسی

راهکار ۴-۹- تقویت و گسترش مدارس غیر دولتی با اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات موجود.

۱۰- ارتقاء منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه‌ای
منابع انسانی با تأکید بر نقش الگویی و
جایگاه معلم (۲۰۴)

راهکار ۱-۱۰- برنامه‌ریزی و به کارگیری امکانات و فرصت های اجتماعی برای اعتلای فرهنگ عمومی در تکریم و پاسداشت مقام معلم با تأکید بر استفاده از ظرفیت رسانه ملی

راهکار ۲-۱۰- استقرار نظام سنجش صلاحیت‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای، تعیین ملاک‌های ارزیابی و ارتقای مرتبه (نظام رتبه‌بندی) علمی و تربیتی معلمان و تقویت انگیزه ارتقای شغلی در آنان بر اساس نظام معیار اسلامی

راهکار ۳-۱۰- اصلاح قوانین و مقررات موجود استخدامی، مالی و اداری متناسب با حرفه‌های تخصصی، با مشارکت دستگاه‌های ذیربط

راهکار ۴-۱۰- طراحی و استقرار نظام خاص بازنشستگی فرهنگیان برای بهره‌مندی فزونتر از تجارب مفید آنان

۱۱- باز مهندسی سیاست ها و باز تنظیم اصول حاکم بر برنامه‌ی درسی تربیت معلم با تأکید بر کارورزی و انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی با مقتضیات الگوی برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت و طراحی سیاست‌های مناسب برای ارتقای شیوه‌های جذب، تربیت و نگهداشت معلمان در آموزش و پرورش (۷، ۴، ۲، ۱ و ۸)

راهکار ۱-۱۱- استقرار نظام ملی تربیت معلم و راه اندازی دانشگاه ویژه فرهنگیان با رویکرد آموزش تخصصی و حرفه‌ای تربیت محور توسط وزارت آموزش و پرورش با همکاری دستگاه‌های ذیربط

راهکار ۲-۱۱- طراحی و ارتقای نظام تربیت حرفه‌ای معلمان در آموزش و پرورش با تأکید بر حفظ تعامل مستمر دانشجو معلمان با مدارس و نهادهای علمی و پژوهشی در طی این دوره و فراهم آوردن امکان کسب تجربیات واقعی از کلاس درس و محیط‌های آموزشی

راهکار ۳-۱۱- ایجاد سازوکارهای لازم برای جذب و نگهداشت استعداد‌های برتر و برخوردار از صلاحیت‌های دینی، اخلاقی، انقلابی و شخصیتی به رشته‌های تربیت معلم با تأکید بر تقویت انگیزه‌های معنوی و مادی معلمان از قبیل برقراری حقوق و دستمزد در دوران تحصیل، ارتقای سطح آموزشی و

تجهیزاتی مراکز ذیربط، ایجاد نظام بازآموزی مستمر علمی و تسهیل در ادامه تحصیل با توجه به رتبه بندی معلمان

راهکار ۴-۱۱- ایجاد نظام ارزیابی صلاحیت معلمان شامل شایستگی‌های، اخلاقی، اعتقادی، انقلابی، حرفه‌ای و تخصصی و ارزشیابی متناسب با مبانی و اهداف سند تحول و راهبردی.

راهکار ۵-۱۱- ایجاد انعطاف در برنامه‌های درسی تربیت معلم متناسب با تحولات علمی و نیازهای نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با تأکید بر رویکرد تلفیقی و به روز رسانی توانمندی‌های تربیتی و تخصصی معلمان

راهکار ۶-۱۱- استقرار سازوکارهای ارتقای توانمندی‌های معلمان برای مشارکت مؤثر آنان در برنامه‌ریزی درسی در سطح مدرسه، به ویژه ساز و کارهایی که به تقویت هویت حرفه‌ای آنان می‌انجامد

راهکار ۷-۱۱- توسعه زمینه پژوهشگری و افزایش توانمندی‌های حرفه‌ای به شکل فردی و گروهی میان معلمان و تبادل تجارب و دستاوردها در سطح محلی و ملی و ایجاد فرصت‌های بازآموزی مستمر علمی و تحقیقاتی و مطالعاتی و برگزاری جشنواره‌های الگوی تدریس برتر و اختصاص اعتبارات خاص برای فعالیت‌های پژوهشی معلمان

راهکار ۸-۱۱- برنامه‌ریزی برای کارآموزی و کارورزی دانشجو معلمان در کنار تربیت معلم و بررسی نظریات جدید تعلیم و تربیت

راهکار ۹-۱۱- رصد کردن تحولات نظام آموزش و پرورش و تربیت معلم و تحولات علمی در حوزه علوم تربیتی در سطح منطقه، جهان اسلام و بین الملل و بومی سازی تجربیات و یافته‌های مفید آنها و بهره مندی آگاهانه از آنها در چارچوب نظام معیار اسلامی

راهکار ۱۰-۱۱- جلب مشارکت دانشگاه های برتر و حوزه‌های علمیه در امر تربیت تخصصی - حرفه‌ای و دینی معلمان، کارشناسان و مدیران با همکاری دانشگاه فرهنگیان

راهکار ۱۱-۱۱- مشارکت فعال در تعاملات بین المللی، با اولویت جهان اسلام و انعکاس نظریات و تجربیات موفق داخلی در محافل و مراکز علمی جهانی

راهکار ۱۲-۱۱- بهینه سازی سیاست‌ها و برنامه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی برای افزایش کارآیی و اثربخشی مدارس خارج از کشور با تأکید بر بازنگری جداول آموزشی و محتوای کتب درسی، به کارگیری نیروهای متعهد، توانمند و مجرب و متناسب سازی فضای فیزیکی این مدارس.

۱۲- برقراری الگوی جبران خدمات و تأمین رفاه نیروی انسانی در خور منزلت فرهنگیان با توجه به لزوم تمام وقت شدن آنان (۴، ۷۳)

راهکار ۱-۱۲- بهینه سازی نظام پرداخت‌ها، مبتنی بر شایستگی ها و بر اساس رویکرد رقابتی

راهکار ۲-۱۲ - فراهم آوردن تسهیلات و امتیازات مناسب برای جذب و نگهداشت نیروهای کارآمد در دوره ابتدایی و تقویت نگاه تخصصی زیربنایی به این دوره تحصیلی

راهکار ۳-۱۲ - ایجاد سازوکارهای قانونی برای افزایش انگیزه معلمان و مربیان با ساماندهی مناسب خدمات و امکانات رفاهی و رفع مشکلات مادی و معیشتی آنان.

۱۳- افزایش نقش شوراهای آموزش و پرورش استان، مناطق و مدارس در تقویت فعالیت‌های تربیتی استان و منطقه و مدرسه در چارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های ملی (۵، ۲، ۷ و ۴)

راهکار ۱-۱۳ - اصلاح قوانین و مقررات موجود در راستای تقویت نقش شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها و مناطق و مدارس متناسب با مقتضیات تربیتی

راهکار ۲-۱۳ - افزایش کارآمدی شوراهای درون مدرسه (مانند شورای معلمان و شورای دانش‌آموزان) با تفویض برخی از اختیارات اداره و مدرسه به آنان و فراهم آوردن زمینه مشارکت بیشتر ایشان در فرایند تعلیم و تربیت مدرسه.

۱۴- ایجاد و متناسب سازی فضاهای تربیتی با ویژگی‌ها و نیازهای دانش آموزان و اقتضائات فرهنگ اسلامی - ایرانی و شرایط اقلیمی، فرهنگی و جغرافیایی (۶، ۳۷)

راهکار ۱-۱۴ - طراحی و ساخت فضاهای تربیتی متناسب با اقتضائات برنامه‌ی درسی، استانداردهای تربیتی، تحولات جمعیتی، اصول شهرسازی و معماری و شرایط اقلیمی با تأکید بر استفاده از فناوری‌های نوین ساخت و تجهیزات آموزشی و رعایت الگوی معماری اسلامی - ایرانی و توجه ویژه به نقش محوری نمازخانه در طراحی و معماری اسلامی

راهکار ۲-۱۴ - متناسب سازی فضاهای فیزیکی، آموزشی و تربیتی با نیازهای ویژه و تفاوت‌های جنسیتی دانش آموزان با تأکید بر فراهم آوردن الزامات نهادینه سازی فرهنگ ایمانی و عفاف و حجاب و رعایت احکام محرمیت در محیط

راهکار ۳-۱۴ - اهتمام به طراحی، ساخت و تجهیز مناسب نمازخانه، کتابخانه، آزمایشگاه، فضای سبز و فضای ورزشی در تمام مدارس به عنوان محیط تعلیم و تربیت.

۱۵- اصلاح محتوا ، ارتقای جایگاه ، افزایش کیفیت و کارآمدی علوم انسانی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر مبانی دینی در چارچوب نظام معیار اسلامی (۲۰۱)

راهکار ۱-۱۵ تدوین منابع علوم انسانی مبتنی بر جهان بینی اسلامی و با هدف توأمان هدایت، تعالی و مدیریت فرد و جامعه

راهکار ۲-۱۵ تدوین برنامه به منظور فرهنگ سازی در جهت تبیین و تقویت منزلت علوم انسانی و پرهیز از غلبه رویکرد تجربی و فنی در دوره‌های آموزش رسمی و عمومی

راهکار ۳-۱۵ شناسایی استعداد های برتر و هدایت آنها به ادامه تحصیل در رشته‌های علوم انسانی و زمینه سازی برای تقویت و تعمیق فعالیت‌های علمی پژوهشی آنها در دوره‌های آموزش عالی

راهکار ۴-۱۵ جذب و تربیت معلمان مستعد، آگاه و متعهد برای تدریس در درس‌های علوم انسانی دانش افزایی مستمر معلمان در حین خدمت و ارتقاء شأن و منزلت فرهنگی و اجتماعی آنها

راهکار ۵-۱۵ اصلاح و باز تدوین متون و مواد آموزشی دروس علوم انسانی در سطوح مختلف بر اساس آموزه ها و معارف دینی و با مشارکت حوزه‌های علمیه

راهکار ۶-۱۵ گسترش و تقویت مدارس و مجموعه‌های آموزشی - تربیتی خاص علوم انسانی در سراسر کشور

۱۶- تنوع بخشی در ارائه‌ی خدمات آموزشی و فرصت‌های تربیتی متناسب با مصالح جامعه، نیازها و علایق دانش‌آموزان در راستای شکوفایی استعدادهای آنها (۳، ۷۲)

راهکار ۱-۱۶- ایجاد تنوع در فرصت‌های تربیتی در مراکز

آموزشی و تربیتی برای پاسخ‌گویی به نیازهای دانش‌آموزان

راهکار ۲-۱۶- رعایت اقتضائات هویت جنسیتی (پسران

و دختران) و ویژگی‌های دوران بلوغ دانش‌آموزان در برنامه

های درسی و روش‌ها و برنامه‌های تربیتی ضمن توجه به

هویت مشترک آنان

راهکار ۳-۱۶- توجه کافی به شرایط روحی دانش‌آموزان

در سنین بلوغ و ارائه مشاوره و آموزش‌های دینی و اخلاقی

متناسب با آنها

۱۷- ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین (۳، ۲، ۷۱)

راهکار ۱-۱۷- توسعه‌ی ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات

و ارتباطات (اینترنت) در مدارس با اولویت پرکردن شکاف

دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد ساز و کار مناسب برای

بهره برداری بهینه و هوشمندانه توسط مربیان و دانش آموزان در چارچوب نظام معیار اسلامی
راهکار ۲-۱۷ - تولید و به کارگیری محتوای الکترونیکی متناسب با نیاز دانش آموزان و مدارس با مشارکت بخش دولتی و غیردولتی و الکترونیکی کردن محتوای کتاب های درسی بر اساس برنامه درسی ملی (با تأکید بر استفاده از ظرفیت چند رسانه ای) تا پایان برنامه پنجم توسعه کشور.

راهکار ۳-۱۷ - اصلاح و به روزآوری روش های تعلیم و تربیت با تأکید بر روش های فعال، گروهی، خلاق با توجه به نقش الگویی معلمان

راهکار ۴-۱۷ - گسترش بهره برداری از ظرفیت آموزش های غیرحضوری و مجازی در برنامه های آموزشی و تربیتی ویژه معلمان، دانش آموزان و خانواده های ایرانی در خارج از کشور بر اساس نظام معیار اسلامی و با رعایت اصول تربیتی از طریق شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات

۱۸- تغییر و نوآوری در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با رویکرد تعالی بخش، پویا و بالنده (۷، ۲و)

راهکار ۱-۱۸ - مناسب سازی فرهنگ سازمانی بر اساس معیارهای اخلاق اسلامی با تأکید بر تقویت روحیه اخوت و تعاون، خلاقیت و آموزش مستمر

راهکار ۲-۱۸- تأمین تسهیلات و امکانات و ایجاد ساز و کارهای کارا و اثربخش در آموزش‌های ضمن خدمت معلمان و تقویت انگیزه و مهارت حرفه‌ای برای یادگیری مداوم

راهکار ۳-۱۸- ایجاد شبکه‌ی پژوهشی فعال و فراگیر در درون ساختار نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با استفاده از فناوری‌های نوین و در قالب شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات

راهکار ۴-۱۸- استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش

راهکار ۵-۱۸- استقرار نظام خلاقیت و نوآوری در آموزش و پرورش در راستای تربیت جامع و بالندگی معنوی و اخلاقی و حمایت مادی و معنوی از مدیران، مربیان و دانش‌آموزان خلاق و نوآور و کارآفرین.

۱۹- استقرار نظام ارزش‌یابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی عمومی (۷، ۲۰۴)

راهکار ۱-۱۹- ایجاد سازوکارهای قانونی و ساختار مناسب برای سنجش و ارزش‌یابی عملکرد نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۲-۱۹- طراحی و اجرای نظام ارزشیابی بر اساس استانداردهای ملی برای گذر از دوره‌های تحصیلی و رویکرد ارزشیابی فرایندمحور در ارتقای در پایه‌های تحصیلی دوره ابتدایی و رویکرد تلفیقی (فرآیند محور و نتیجه محور) در سایر

پایه‌های تحصیلی

راهکار ۳-۱۹ - ایجاد نظام رتبه بندی مدارس و موسسات آموزش و پرورش به منظور شفاف سازی عملکرد و ارتقای کیفیت و تقویت انگیزه‌های رقابت منطقی و علمی بین آنان

راهکار ۴-۱۹ - ارتقای جایگاه ایران در ارزیابی های کیفیت جهانی در چارچوب معیارهای اسلامی و معرفی الگوی تعلیم و تربیت اسلامی به جهان

۲۰- تأمین، تخصیص و تنوع بخشی به منابع مالی، مدیریت مصارف متناسب با نیازهای کمی و کیفی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی (۶، ۷، ۳)

راهکار ۱-۲۰ - مدیریت بهینه منابع و مصارف و شفاف سازی عملکرد مالی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۲-۲۰ - شفاف سازی و برنامه ریزی برای افزایش سهم اعتبارات آموزش و پرورش از تولید ناخالص داخلی به میزان مناسب

راهکار ۳-۲۰ - اولویت بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع

راهکار ۴-۲۰ - افزایش سهم هزینه های غیرپرستلی در بودجه جاری آموزش و پرورش به میزان مناسب به منظور ارتقای آموزش و تربیت

راهکار ۵-۲۰ - طراحی سازوکارهای تنوع بخشی به منابع

مالی دولتی و غیردولتی از قبیل موقوفات و امور خیریه
راهکار ۶-۲۰- بهینه سازی بهره برداری از منابع مادی و
فیزیکی و تبدیل به احسن کردن آنها و طراحی استانداردهای
مصرف و تعبیه ساز و کارهای پیشگیری از اسراف و تبذیر
راهکار ۷-۲۰- تقویت مشارکت عمومی در آموزش و
پرورش با حفظ کارکردهای سیاست گذاری و نظارتی نظام از
طریق تسهیل تأسیس مدارس غیر دولتی و حمایت از فعالیت
های آموزشی آنان.

۲۱. بازنگری و باز مهندسی ساختارها و رویه‌ها و روش‌ها (۷، ۲۰)

راهکار ۱-۲۱- اصلاح و بازنگری ساختار دوره های آموزشی
بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی
راهکار ۲-۲۱- استقرار نظام مکان یابی مدارس بر اساس
سامانه‌ی آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی (ناظر به ۵۰
سال آینده)
راهکار ۳-۲۱- طراحی و استقرار نظام جامع هدایت
تحصیلی و استعدادیابی به منظور هدایت دانش آموزان به
سوی رشته‌ها و حِرَف و مهارت های مورد نیاز حال و آینده
کشور متناسب با استعدادها، علاقه‌مندی و توانایی های آنان
راهکار ۴-۲۱- استقرار نظام راهنمایی و مشاوره تربیتی مبتنی
بر مبانی اسلامی و افزایش نقش معلمان در این زمینه و به

کارگیری مشاوران متخصص برای ایفای وظایف تخصصی در تمام پایه های تحصیلی

راهکار ۵-۲۱ - ساماندهی ساعات کار مربیان برای حضور تمام وقت در مدارس شامل ساعات تدریس و ساعات اختصاص یافته به سایر فعالیت های تربیتی مرتبط در مدرسه با توجه به ضرورت جبران خدمت مناسب ایشان

راهکار ۶-۲۱ - تحول در ساختار و مدیریت زمان آموزش در مدارس و تعیین و متناسب سازی ساعات و روزهای آموزشی در طول هفته

راهکار ۷-۲۱ - اولویت بخشی به رویکرد مدیریت مجتمع های آموزشی و تربیتی به منظور اعمال مدیریت یکپارچه تربیتی در طول مدت تحصیل دانش آموزان و ایجاد فرصت بیشتر برای ارتقای فعالیت های آموزشی و تربیتی

راهکار ۸-۲۱ - استقرار و استفاده از نظام «دوری» در سازمان دهی معلمان در سه پایه اول ابتدایی

راهکار ۹-۲۱ - حاکمیت برنامه محوری به جای کتاب محوری و تولید بسته آموزشی در برنامه های درسی با رعایت اصل معلم محوری

راهکار ۱۰-۲۱ - باز طراحی و ساماندهی تقویم سال تحصیلی با رعایت انعطاف و توجه به شرایط اقلیمی و با تاکید بر بهینه سازی تعطیلات.

۲۲. ارتقا و بهبود مستمر کیفیت نظام
کارشناسی، مدیریت و راهبری آموزشی
و تربیتی در نظام تعلیم و تربیت رسمی
عمومی (۷، ۴۰۲)

راهکار ۱-۲۲ - نهادینه کردن برنامه محوری در سطوح

مختلف مدیریت نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی

راهکار ۲-۲۲ - ایجاد ساز و کارهای لازم برای تربیت و

نگهداشت مدیران و راهبران آموزشی و تربیتی و تلاش برای

افزایش ثبات مدیریت در مجموعه نظام تعلیم و تربیت رسمی

عمومی

راهکار ۳-۲۲ - طراحی و اجرای الگوی بالندگی شغلی -

حرفه‌ای برای منابع انسانی

راهکار ۴-۲۲ - انجام مطالعات راهبردی آینده‌نگر در

آموزش و پرورش و اجرای آن با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط

در آموزش و پرورش

راهکار ۵-۲۲ - اصلاح ساختار اجرایی و کاهش تعداد

واحدهای اداری، متناسب با مدیریت کار آمد و اثربخش

راهکار ۶-۲۲ - گزینش مدیران در سطوح مختلف بر اساس

شایسته‌سالاری و پیشگامی آنان در ارزشهای الهی و انسانی

و معیارهای علمی، کارآمدی و باور به اهداف نظام تعلیم و

تربیت رسمی.

۲۳. توسعه‌ی ظرفیت پژوهش و نوآوری،
نظریه‌پردازی و مستند سازی تجربیات
تربیتی بومی (۸، ۷۲)

راهکار ۱-۲۳- استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود برای گسترش فرهنگ تفکر و پژوهش در بین مدیران، مربیان و تأمین پژوهشگر مورد نیاز نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و حمایت از پژوهشگران فعال و مجرب

راهکار ۲-۲۳- تدوین نظام جامع حمایت از پژوهشگران حوزه آموزش و پرورش و هدایت موضوعات و اهداف پژوهشی در راستای تحقق اهداف تعلیم و تربیت رسمی

راهکار ۳-۲۳- حمایت‌های مادی و معنوی از طرح‌های موفق و نوآوری‌های تربیتی بومی، مستند سازی و انتشار یافته‌های پژوهشی در داخل و خارج از کشور و ایجاد بانک اطلاعاتی فعال و کارآمد.

راهکار ۴-۲۳- حمایت‌های مادی و معنوی از کرسی‌های نظریه پردازی در علوم تربیتی و روش‌های تعلیم و تربیت و فراهم آوردن زمینه کاربست یافته‌های جدید و نوآوری در مدارس و نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی با همکاری حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی.

فصل هشتم

چارچوب نهادی و نظام اجرایی تحول بنیادین آموزش و پرورش

برای تحقق اهداف و برنامه‌های سند ملی آموزش و پرورش در افق چشم‌انداز، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بر فرایند تحول بنیادین در دو سطح به شرح زیر صورت می‌پذیرد.

بخش اول: سیاست‌گذاری، نظارت و ارزیابی در سطح کلان

سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان و نیز ارزیابی و نظارت راهبردی فرایند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر پایه این سند بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.

بخش دوم: برنامه‌ریزی و نظام اجرایی

الف) شورای عالی آموزش و پرورش با استفاده از همه ظرفیت وزارت آموزش و پرورش و سایر نهادها و امکانات کشور مسئولیت بررسی، تصویب و ابلاغ سیاست‌های اجرایی، طراحی ساز کار تحقق اهداف، اصلاح ساختارها و فرایندهای مربوط، به روز آوری و ترمیم، هماهنگی و انسجام در سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های تحول راهبردی را بر

عهده دارد و گزارش پیشرفت اجرای سند و چگونگی عملکرد وزارت آموزش و پرورش را به صورت سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌دهد.

ب) وزارت آموزش و پرورش مسئولیت نهادینه سازی و اجرای سند ملی آموزش و پرورش (شامل بنیان‌های نظری و سند تحول راهبردی) و طراحی و تدوین برنامه‌های اجرایی سند تحول راهبردی را برعهده دارد و حداکثر ظرف مدت یک سال پس از تصویب این سند، برنامه‌های خود (به ویژه برنامه‌های زیر نظام‌های اصلی) را به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رساند.

ج) وزارت آموزش و پرورش موظف است با تربیت، به کارگیری و سازماندهی نیروهای توانمند و واجد شرایط، تأمین و بسیج امکانات و منابع، تدوین برنامه‌های اجرایی کوتاه مدت و میان مدت در سطح ملی و استانی، اصلاح قوانین و مقررات، و جلب مشارکت و همکاری سایر دستگاه‌ها و نهادها اقدامات لازم برای تحقق مفاد سند را معمول دارد.

د) تمام دستگاه‌ها و نهادها، به ویژه رسانه ملی، موظفند در چارچوب این سند، همکاری لازم با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی را برای تحقق اهداف تحول بنیادین آموزش و پرورش معمول دارند. گزارش نحوه و میزان همکاری دستگاه‌ها به صورت سالانه توسط وزیر آموزش و پرورش به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد شد.

بخش سوم: نحوه ترمیم و بروزرسانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

فرایند ترمیم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران در افق چشم انداز در بازده‌های زمانی پنج‌ساله از تاریخ تصویب آن و مطابق با بنیان‌های نظری سند ملی (فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران، فلسفه تعلیم و تربیت رسمی عمومی در جمهوری اسلامی ایران، رهنامه نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در جمهوری اسلامی ایران) پس از تصویب شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب نهایی شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.

این سند مشتمل بر ۸ فصل در جلسات ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶ و ۶۹۷ تاریخ ۸۹/۱۱/۱۲، ۸۹/۱۱/۲۶، ۸۹/۱۲/۳، ۸۹/۱۲/۱۰، ۸۹/۱۲/۱۷، ۹۰/۱/۲۳، ۹۰/۲/۶، ۹۰/۲/۲۰، ۹۰/۳/۳۱، ۹۰/۴/۱۴، ۹۰/۴/۲۱، ۹۰/۵/۴، ۹۰/۶/۱۵، ۹۰/۶/۲۲ و ۹۰/۷/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است و کلیه مصوبات و سیاست‌های قبلی در موارد مغایرت با آن منسوخ و بلااثر و در سایر موارد براساس آن مورد بازنگری و اصلاح قرار می‌گیرند.

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی انقلاب فرهنگی
رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی

